

UDENRIGSMINISTERIET

22. november 2012

Besvarelse af § 20-spørgsmål
nr. 486 af 16. november 2012
om droner til
udenrigsministeren stillet af
Nikolaj Villumsen.

Spørgsmål nr. 486:

Er udenrigsministeren enig med sin norske udenrigsministerkollega, Espen Barth Eide, i, at brugen af kampdroner ikke må overtræde folkeretten og internationale konventioner, samt at der er behov for klare internationale retningslinjer for at sikre, at disse overholdes?

Svar:

Overordnet er det vigtigt at slå fast, at i de tilfælde, hvor det er nødvendigt at anvende militær magt, er det helt afgørende, at den humanitære folkeret respekteres. Det gælder for brug af alle typer af våben - ikke alene droner.

Droner er ikke i sig selv et ulovligt våben. Forskellen på en drone og et almindeligt fly er, at piloten ikke sidder i cockpittet, men nede på jorden. Ligesom almindelige fly kan droner benyttes til et bredt spektrum af opgaver, og droner er – ligesom bemandede fly – et legitimt, militært fremføringsmiddel.

Den humanitære folkeret indeholder enkelte særlige forbud mod unødigt skadevoldende våben. Det drejer sig f.eks. om giftgas, dum-dum-kugler og personelminer. Der gælder efter de nuværende regler ikke særlige regler for droner, og det er svært at se, hvad der skulle kunne begrunde et nyt særligt forbud mod droner som sådan.

Den relevante debat handler derfor om, hvordan dronerne anvendes, altså om det sker efter reglerne i den humanitære folkeret. Lovligheden afhænger helt af de nærmere konkrete omstændigheder ved den enkelte operation, og især karakteren af det mål, man søger at ramme, herunder forbindelsen mellem målet og den væbnede konflikt. Endvidere skal den konkrete anvendelse af droner altid være proportional, og der skal gøres alt, hvad der er muligt for at undgå civile tab.

Folkeretten inneholder allerede ganske detaljerte regler om disse spørsmål. Reglerne åpner som alltid et vist rom for fortolkning, og det er her landene undertiden ikke har helt den samme tilgang. Etter min oppfattelse er det ikke nye regler for magtanvendelse, der er behov for. Udfordringen er derimot å sikre en loyal og ensartet etterlevelse av de eksisterende folkeretlige regler. Samtidig er det viktig, at der etableres klare og betryggende nasjonale prosedyrer for anvendelsen av droner.

Den norske utenriksminister, Espen Barth Eide, og den norske forsvarsminister, Anne-Grethe Strøm-Erichsen, har den 2. november 2012 offentliggjort et innlegg om droner i den norske avis "Dagbladet".

Innholdet ligger i høy grad på linje med den danske holdning, som beskrevet ovenfor. M.h.t spørsmålet om nye rettsregler uttaler de to ministre følgende:

"Her er det viktig å huske at selv utenfor en væpnet konflikt finnes internasjonale rettsregler som begrenser bruk av makt. Folkeretten gjelder altså også ved bruk av droner. Udfordringen er å sørge for en mest mulig lik tolkning og praktisering av det folkerettslige regelverket. Her må vi heller fokusere på bygging av felles forståelse og normer enn utvikling av nytt regelverk i form av en konvensjon".

De norske ministre etterlyser således ikke nye folkeretlige regler eller forbud, men ønsker klarhet om landenes nasjonale regler og prosedyrer. Den tilgang ligger på linje med den danske regerings holdning.